

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

Lofoten lokallag

Etablert 1982



v/Martin Eggen, Sandnesveien 40, 8380 Ramberg. martin@birdlife.no

Org.nr. 892012202

Bankkonto: 0531 45 35571

www.birdlife.no



Partnership for
nature and people



Registrering av hettemåker og horndykkere på Vestvågøy 2020 – en rapport fra Norsk Ornitologisk Forening (NOF), Lofoten lokallag

Bakgrunn: Om NOF

NOF ble stiftet i 1957, og er en frivillig naturvernorganisasjon med hovedvekt på fugler og fuglevern. En viktig del av vårt arbeid har vært å være bindeledd mellom fugleinteresserte over hele landet. Etter hvert har bevaring av fugleartene og deres leveområder blitt mer sentralt i foreningens arbeid. NOF står for en linje hvor vi gjennom dokumentasjon av faktiske forhold forsøker å påvirke utviklingen til fuglenes beste. Fuglene bryr seg ikke noe om grensene mellom ulike land og de fleste av fuglene våre trekker ut av landet i vintersesongen. Derfor er internasjonalt fuglevernarbeid meget viktig for å ta vare på de fleste av våre fuglearter. BirdLife International er en paraplyorganisasjon for fuglevernorganisasjoner i alle verdens land. NOF er partner av BirdLife International og er derfor med på å sikre viktige leveområder for fugler over hele verden, både gjennom samarbeid og ved egne prosjekter.

NOF Lofoten er et lokallag av NOF. NOF Lofoten lokallag fikk viltfondsmidler til å registrere hettemåker og horndykkere på Vestvågøya i 2020.

Metodikk

Telleperiode: Siste uka av mai og første uka av juni (25.5. – 7.6). Da ligger hettemåkene på reir og vegetasjonen er så lav at det er mulig å observere fuglene.

Metode: Vi teller antall reir av hettemåker (rugende fugler) og antall individer av horndykkere. Observasjonene legges inn på artsobservasjoner. Det telles en gang i perioden.

Vi registrerte også horndykkere ved besøkene. Ved flere registreringer i samme lokalitet, ble største antall brukt. Antall par er anslått ut fra at alle individene var i par.



Horndykker. Foto: Kjetil Salamonsen



Hettemåke. Foto: John Sandøy

Resultater

Hettemåke

Lokalitet	Tellere	Dato	Antall reir
Skottnesvatnet (Hestnesvatnet)	Dag Berg	2.6	11
Storvatnet	«	2.6	3
Storeidvatnet	Martin Eggen	29.5 50 rugende 3.6 50 + 4pulli	50
Borgavatnet	Johan Sirnes	3.6	5
Skjerpvatnet	Martin Eggen Hans-Eirik Busch + Martin Eggen	29.5 90 rugende 31.5 110 «	110
Holdalsvatnet	Martin Eggen Marie Myklebust	29.5 12 rugende 4.6 21 «	21
Justadvatnet	Ann Britt Pilegaard Simonsen	2.6 +1pulli	64
Til sammen			264 hekkende par

Horndykker

Lokalitet	Tellere	Dato	Antall		2017 ant. par
			Ind.	par	
Bruhaugvatnet	Dag Berg	2.6	0		1
Skotnesvatnet	«	«	4	2	1
Storvatnet	«	«	2	1	1
Storeidvatnet	Martin Eggen	29.5 18 ind 3.6 17 ind 6.6 16 ind	18	9	14
Sevvatnet	Johan Sirnes	1.6	3	2	4
Klevatnet	«	«	5	3	4
Skulbruvatnet	« Marie Myklebust	3.6 4 ind 2.6 6 ind	6	3	3
Borgavatnet	Johan Sirnes Martin Eggen	1.6 1 ind 2.6 2 ind	2	1	1
Nordgårdsvatnet	Martin Eggen Hans-Eirik Busch + Martin Eggen A.B.P. Simonsen	29.5 1 ind 31.5 1 29.5 2 ind	2	1	1
Tjønn NØ Nordgv	Martin Eggen Hans-Eirik Busch	31.5	0		1
Tjønna Vikvatnet	«	«	2	1	2
Farstadvatnet	Martin Eggen Hans-Eirik Busch	29.5 8 ind 4.6 4.ind	8	4	6

Skjerpvatnet	Ole Lykke Martin Eggen Hans-Eirik Busch + Martin Eggen	26.5 8 ind 29.5 6 ind 31.5 3 par	8	4	6
Holdalsvatnet	Marie Myklebust Martin Eggen Marie Myklebust	27.5 20 ind 29.5 18 4.6 25 (12 par +1)	25	13	12
Løvdalsvatnet	«	4.6	0		1
Stor Svarholtvatn	Ann Britt Pilegaard Simonsen	2.6	9	5	4
Justadvatn	«	2.6	0		1
Sum			94	49	63 par, 126 ind.

Diskusjon

Hettemåke

Hettemåken ble påvist hekkende første gang i Norge i 1867, da et par hekket på Jæren. Siden 1880 var arten en fast hekkefugl på Jæren. Hettemåkene koloniserte Trøndelag i begynnelsen av det 20. århundre, og hekket først på Østlandet på 1920-tallet.

Rundt en tredjedel av hettemåkene som hekker i Norge nå finnes i Oslo og Akershus. Her hekker hele 80 % av fylkets bestand i seks kolonier på mellom 200 og 400 par i indre Oslofjord. Den norske hekkebestanden av hettemåke ble anslått til 20 000-30 000 par i 1994, men teller nå bare ca. 6 750-8 000 par, og er rødlistet som sårbar (VU).

Vestvågøy hekket et par ved Leknes i 1960¹. De ble ganske fort et tallrikt innslag i øyas jordbruks og våtmarksområder. Hekkingen skjer ved innsjøer i lavlandet. De store og ofte godt gjødslete fjæreområdene rundt øya er viktige næringsområder.

Hekkelokaliteter

Storeidvatnet (naturrestat fra 2002)

Antakelig var det her den første hekkingen fant sted i 1960. Sâtvedt (1972)² telte 120-130 individer her i 1970 og Svendsen anslo antallet til ca. 400 i 1976 (Svendsen 1977)³.

Fra 1982 har NOF registrert antallet regelmessig. Det holdt seg mellom 400 og 600 fram til 1996. Deretter sank det til under 100 i år 2000. Deretter har det stort sett holdt seg under 200 individer i mai.

¹ Haftorn, S. 1971. Norges Fugler. Universitetsforlaget, Oslo.

² Sâtvedt, O. 1972: Vestvågøys fuglefauna. Sterna 11: 109-130.

³ Svendsen, R. S. 1977: Storeidvatnet – en rik fuglelokalitet på Vestvågøy i Lofoten. Sterna 16: 49-56.

Skottnesvatnet (Hestnesvatnet)

Ingen tidligere observasjoner.

Storvatnet ved Ballstad

8 individer i 2019.

Klevatnet

25 reir i 1970 (Såtvedt 1972).

Ramsvikvatnet

Hekket her i 1976 (JSI) og har siden hekket med opptil 65 reir. Men lokaliteten får vann fra fjellet fra Ramsvikelva, og flere år har reirene blitt oversvømt ved snøsmeltingen i slutten av mai/begynnelsen av juni. Ingen hekking etter 2010.

Borgavatnet

Opptil 200 individer i 2012, deretter under 50.

Skjerpvatnet

Varierende antall under 50 reir. Årets 110 reir er rekord. Også her er de utsatt for flom under snøsmeltingen.

Nordgårdsvatnet (Offersøy)

Opptil ca. 70 individer i 2012. Ingen etter 2017.

Holdalsvatnet

Opptil ca. 160 individer i 2018 og 2019.

Justadvatnet

Antakelig startet hekkingen her i 2011 hvor det ble observert ca. 350 individer. Året etter ble det telt ca. 500. Deretter har det holdt seg under 200.

Gårdsvatnet (Grunnstad)

Fra 1983 til 2001 var det opptil ca. 30 reir. Etter det ingen. Flokker av rastende flokker med større måker tiltrukket av det nærliggende avfallsanlegget kan være en negativ påvirkningsfaktor.

Horndykker

Norsk hekkebestand er vurdert til å være i intervallet 1300 - 1500 individ (Shimmings & Øien 2015)⁴.

Horndykkeren er sårbar (VU) både på den norske og den globale rødlista, og ivaretagelse av artens hekkelokaliteter bør være høyt prioritert av norske myndigheter. Arten er også klassifisert som nær truet (NT) på den europeiske Rødlista og som sårbar (VU) for EU-

⁴ Shimmings, P. & Øien, I. J. 2015. Bestandsestimater for norske hekkefugler. NOF-rapport 2015-2. 268 s.

landene (BirdLife International 2015a)⁵, og det er registrert særlig stor bestandsnedgang i Finland (BirdLife International 2015b)⁶

Hekkeforekomstene i Vestvågøy er viktig for den regionale og nasjonale bestanden. Faktisk utgjør hekkebestanden i kommunen på over 60 par rundt 8 % av den nasjonale bestanden. Området er derfor utpekt som Important Bird and Biodiversity Area (IBA) av Birdlife International, og har fått navnet Leknes våtmarkssystem IBA⁷.

Vi har totalt fire IBAer i Norge som er opprettet på grunnlag av hekkeforekomster av horndykker. Foruten om Leknes våtmarkssystem IBA har vi et i Bø kommune i Vesterålen (Straume IBA), samt to i Nord-Trøndelag.

Oppsummering

Hettemåke

Årets resultat på 264 hekkende par viser at hettemåkebestanden på Vestvågøy fortsatt er blant de største i Nord-Norge. Antallet på de enkelte lokalitetene kan variere sterkt fra år til år, men totalt ser det ut til at antallet ikke har endret seg mye de siste 40 årene.

Horndykker

Årets resultat på ca. 49 hekkende par kan tyde på en tilbakegang fra 2017 da det ble anslått til 63 par. Rapporten fra 2017 kan leses her:

<https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2017/10/17/4754/rapport.pdf>

⁵ BirdLife International. 2015a. European Red List of Birds. Luxembourg: Office for official publications of the European Communities. 70 s. <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/RL-4-020.pdf>

⁶ BirdLife International. 2015b. Internettsøk kriteriedokumentasjon Europeisk rødliste 2015.

<http://www.iucnredlist.org/initiatives/europe>

⁷ <http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/leknes-wetland-system-iba-norway>

Lokalitet – bilder



Skottnesvatnet (Hestnesvatnet). Foto: Dag Berg



Sevvatnet på Bollemyrene. Foto Johan Sirnes



Klevatnet på Bollemyrene. Foto: Johan Sirnes



Klevatnet sørenden. Foto: Johan Sirnes



Borgavatnet. Foto: Johan Sirnes



Skulbruvatnet. Foto: Johan Sirnes